

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ

Διδάσκων
Δρ. Ναούμ Βασίλειος

ΕΝΟΤΗΤΑ 6: ΤΙΜΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΜΗΜΑΤΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ

Άσκηση 6.1

Έστω ότι μια επιχείρηση παράγει ένα προϊόν και έχει δύο τμήματα, ένα τμήμα παραγωγής και ένα τμήμα πωλήσεων. Το μεταβλητό κόστος του τμήματος παραγωγής είναι 10 ευρώ ανά μονάδα ενώ το σταθερό 100.000 ευρώ το μήνα.

Το μεταβλητό κόστος πωλήσεων είναι 2 ευρώ ανά μονάδα, το σταθερό είναι 120.000 ευρώ το μήνα και η τιμή που πουλάει το προϊόν στην αγορά είναι 19 ευρώ.

Το τμήμα παραγωγής πουλάει σε άλλους χονδρεμπόρους και στο τμήμα πωλήσεων. Η χονδρική τιμή πώλησης του προϊόντος στην αγορά είναι 15 ευρώ ανά μονάδα. Το τμήμα παραγωγής λειτουργεί στο 70% της δυναμικότητος του.

Ζητείται:

1. Ποια είναι η κατάλληλη τιμή μεταφοράς για αυτή την περίπτωση?
2. Πως θα επηρεάζονταν η απάντηση εάν το τμήμα παραγωγής λειτουργούσε στο 100% της δυναμικότητάς του.

3

Άσκηση 6.1

Τιμές Μεταφοράς

=

Μεταβλητό κόστος ανά μονάδα

+

Κόστος ευκαιρίας ανά μονάδα

1.

Τιμές Μεταφοράς

=

10

+

0

2.

Τιμές Μεταφοράς

=

10

+

15 - 10

15

Χονδρική τιμή πώλησης

4

Άσκηση 6.2

Τα Τμήματα Χ και Ψ είναι δύο αποκεντρωμένα τμήματα της επιχείρησης «ΟΙΗΣΗΣ Α.Ε.». Το 70% των παραγόμενων προϊόντων του Τμήματος Χ μεταφέρεται στο Τμήμα Ψ στην τιμή των € 9 ανά μονάδα. Η τιμή αυτή έχει αποφασισθεί στο πλαίσιο διαπραγματεύσεων μεταξύ των Τμημάτων Χ και Ψ για το 20Χ5. Στη συνέχεια παρουσιάζονται συνοπτικά πληροφορίες αναφορικά με τις πωλήσεις και το κόστος των δύο Τμημάτων:

ΤΜΗΜΑ Χ		ΤΜΗΜΑ Ψ	
Πωλήσεις στην αγορά (3.000 μονάδες)	€ 30.000	Πωλήσεις στην αγορά	€ 175.000
Πωλήσεις στο Τμήμα Ψ (7.000 μονάδες)	?	Κόστος των μονάδων που προέρχονται από το Τμήμα Χ	?
Μεταβλητό κόστος	2 €/μονάδα	Λοιπά μεταβλητά κόστη	€ 28.000
Σταθερό κόστος (ετήσιο)	€ 60.000	Σταθερό κόστος (ετήσιο)	€ 75.000

5

Άσκηση 6.2

Ζητείται:

- Να υπολογίσετε το αποτέλεσμα κάθε ενός Τμήματος υπό τη μορφή μιας Κατάστασης Αποτελεσμάτων Χρήσης οργανωμένης βάσει της οριακής κοστολόγησης χρησιμοποιώντας τις ακόλουθες μεθόδους υπολογισμού των τιμών μεταφοράς:
  - Τιμή μεταφοράς ίση με το μεταβλητό κόστος του Τμήματος Χ.
  - Τιμή μεταφοράς ίση με το συνολικό κόστος του Τμήματος Χ.
  - Τιμή μεταφοράς ίση με την τιμή που επικρατεί στην αγορά για το προϊόν του Τμήματος Χ.
- Να καταρτίσετε έναν ανακεφαλαιωτικό Πίνακα στον οποίο να φαίνεται το αποτέλεσμα κάθε Τμήματος και της επιχείρησης συνολικά βάσει των παραπάνω έξι μεθόδων τιμών μεταφοράς. Ποια μέθοδο θα προτιμούσατε εάν ήσασταν ο διευθυντής του Τμήματος Χ και ποια εάν ήσασταν ο διευθυντής του Τμήματος Ψ;

6

MBA
Part Time

32

Άσκηση 6.2

1α.

ΤΜΗΜΑ Χ	
Πωλήσεις στην αγορά (3.000 μονάδες)	30.000
Πωλήσεις στο Τμήμα Ψ (7.000 μονάδες Χ 2)	14.000
Σύνολο πωλήσεων	44.000
Μεταβλητό κόστος [(3.000+7.000) Χ2]	20.000
Σταθερό κόστος (ετήσιο)	60.000
Αποτέλεσμα	(36.000)

ΤΜΗΜΑ Ψ	
Πωλήσεις στην αγορά	175.000
Κόστος των μονάδων που προέρχονται από το Τμήμα Χ	14.000
Λοιπά μεταβλητά κόστη	28.000
Σταθερό κόστος (ετήσιο)	75.000
Αποτέλεσμα	58.000

7

MBA
Part Time

32

Άσκηση 6.2

1β.

ΤΜΗΜΑ Χ	
Πωλήσεις στην αγορά (3.000 μονάδες)	30.000
Πωλήσεις στο Τμήμα Ψ (7.000 μονάδες Χ 8*) *2 + (60.000: 10.000) = € 8	56.000
Σύνολο πωλήσεων	86.000
Μεταβλητό κόστος [(3.000+7.000) Χ2]	20.000
Σταθερό κόστος (ετήσιο)	60.000
Αποτέλεσμα	6.000

ΤΜΗΜΑ Ψ	
Πωλήσεις στην αγορά	175.000
Κόστος των μονάδων που προέρχονται από το Τμήμα Χ	56.000
Λοιπά μεταβλητά κόστη	28.000
Σταθερό κόστος (ετήσιο)	75.000
Αποτέλεσμα	16.000

8

MBA
Part Time

32

Άσκηση 6.2

1γ.

ΤΜΗΜΑ Χ	
Πωλήσεις στην αγορά (3.000 μονάδες)	30.000
Πωλήσεις στο Τμήμα Ψ (7.000 μονάδες Χ 10*) <i>*30.000: 3.000 = € 10</i>	70.000
Σύνολο πωλήσεων	100.000
Μεταβλητό κόστος [(3.000+7.000) Χ2]	20.000
Σταθερό κόστος (ετήσιο)	60.000
Αποτέλεσμα	20.000

ΤΜΗΜΑ Ψ	
Πωλήσεις στην αγορά	175.000
Κόστος των μονάδων που προέρχονται από το Τμήμα Χ	70.000
Λοιπά μεταβλητά κόστη	28.000
Σταθερό κόστος (ετήσιο)	75.000
Αποτέλεσμα	2.000

9

MBA
Part Time

32

Άσκηση 6.2

2.

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ			
Μέθοδος	Αποτέλεσμα Τμήματος Χ	Αποτέλεσμα Τμήματος Ψ	Αποτέλεσμα Επιχείρησης
Τιμή μεταφοράς ίση με το μεταβλητό κόστος του Τμήματος Χ	(36.000)	58.000	22.000
Τιμή μεταφοράς ίση με το συνολικό κόστος του Τμήματος Χ.	6.000	16.000	22.000
Τιμή μεταφοράς ίση με την τιμή που επικρατεί στην αγορά για το προϊόν του Τμήματος Χ.	20.000	2.000	22.000

10

MBA

ΟΠΑ

Part Time

32

ΕΠΕΑΕΚ

Επίπτωση Τιμών Μεταφοράς στο φόρο εισοδήματος

	Χώρα Α	Χώρα Β
Έσοδα	300.000	1.500.000
Κόστος πωλήσεων	(200.000)	(500.000)
		(300.000)
Φορολογητέο εισόδημα	100.000	700.000
Φορολογικός συντελεστής	40%	70%
Φόρος εισοδήματος	40.000	490.000
	530.000	

11

MBA

ΟΠΑ

Part Time

32

ΕΠΕΑΕΚ

Επίπτωση Τιμών Μεταφοράς στο φόρο εισοδήματος

Διπλασιασμός Τιμών Μεταφοράς	Χώρα Α	Χώρα Β
Έσοδα	600.000	1.500.000
Κόστος πωλήσεων	(200.000)	(500.000)
		(600.000)
Φορολογητέο εισόδημα	400.000	400.000
Φορολογικός συντελεστής	40%	70%
Φόρος εισοδήματος	160.000	280.000
	440.000	

12

Άσκηση 6.3

Η επιχείρηση «ΤΡΥΦΗ Α.Ε.» αποτελεί μια αποκεντρωμένη μεγάλο μεγέθους επιχείρηση η οποία προβληματίζεται για το εάν είναι σκόπιμο να αλλάξει τη μέθοδο αξιολόγησης των στελεχών της τα οποία μέχρι εκείνη τη στιγμή τα αξιολογούσε με βάση το ROI. Η σκέψη είναι να εφαρμοστεί η μέθοδος RI. Το κόστος κεφαλαίου της επιχείρησης ανέρχεται σε 10%.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα στοιχεία δύο τμημάτων της επιχείρησης του τμήματος Χ και του τμήματος Ψ. Το Τμήμα Χ παράγει ένα προϊόν το οποίο πωλείται στην αγορά αντί € 10 μονάδα.

Για το τμήμα Χ ισχύουν τα ακόλουθα:

Ετήσια δυναμικότητα	10.000 ΩΛΜ
Βαθμός προγραμματισμένης χρησιμοποίησης δυναμικότητας	60%
Μεταβλητό κόστος παραγωγής	4 €/μονάδα
Προγραμματισμένες παραγγελίες	12.000 μονάδες
Σταθερό κόστος (υπολογισμένο για 12.000 μονάδες)	2 €/μονάδα
Χρησιμοποιούμενο κεφάλαιο	€ 240.000

13

Άσκηση 6.3

Το τμήμα Ψ έχει τη δυνατότητα να αγοράσει όλη την ποσότητα του προϊόντος που αντιστοιχεί στη πλεονάζουσα δυναμικότητα του τμήματος Χ, να το επεξεργαστεί περαιτέρω με κόστος €6/μονάδα και να το πουλήσει στην αγορά έναντι 12 €/μονάδα.

Το αποτέλεσμα του τμήματος Ψ στην περίπτωση που δεν υπάρξει ενδοεπιχειρησιακή συναλλαγή ανέρχεται σε € 50.000 ενώ το χρησιμοποιούμενο κεφάλαιό του, ανεξαρτήτως απόφασης, ανέρχεται σε € 500.000.

Ζητείται:

1. Να χρησιμοποιηθεί ως τιμή μεταφοράς για την ενδοεπιχειρησιακή συναλλαγή το μεταβλητό κόστος παραγωγής. Εάν εφαρμοστεί αυτή η τιμή μεταφοράς ποιο θα είναι το όφελος για κάθε τμήμα και για την επιχείρηση συνολικά;
2. Πιστεύετε ότι ο Διευθυντής του τμήματος Χ θα δεχθεί την τιμή μεταφοράς που υπολογίσατε στο ερώτημα 1; Αιτιολογήστε πλήρως την απάντησή σας.
3. Στην περίπτωση που αλλάξει η μέθοδος αξιολόγησης των στελεχών της επιχείρησης από ROI σε RI και δοθεί η δυνατότητα διαπραγμάτευσης των τιμών μεταφοράς ποιο νομίζεται ότι είναι το εύρος τιμών στο οποίο οι Διευθυντές των δύο τμημάτων θα είναι πρόθυμοι να συμφωνήσουν.

14

MBA

Part Time

Άσκηση 6.3

1.

Τιμή μεταφοράς = μεταβλητό κόστος παραγωγής = € 4/μονάδα

Βαθμός προγραμματισμένης χρησιμοποίησης δυναμικότητας : 60%

Βαθμός πλεονάζουσας δυναμικότητας : 40% → 10.000 ΩΛΜ * 40% = 4.000 ΩΛΜ

6.000 ΩΛΜ παράγουν 12.000 μονάδες → 4.000 ΩΛΜ παράγουν 8.000 μονάδες

	ΤΜΗΜΑ Χ	ΤΜΗΜΑ Ψ
Έσοδα	32.000 (8.000 μον. * 4€/μον.)	96.000 (8.000 μον. * 12€/μον.)
Κόστος	(32.000)	(32.000) (48.000) (8.000 μον. * 6€/μον.)
Αποτέλεσμα	0	16.000

να το επεξεργαστεί περαιτέρω με κόστος €6/μονάδα

15

MBA

Part Time

Άσκηση 6.3

2.

Πιστεύετε ότι ο Διευθυντής του τμήματος Χ θα δεχθεί την τιμή μεταφοράς που υπολογίσατε στο ερώτημα 1;

Εφόσον το αποτέλεσμα από τον ενδοεπιχειρησιακή συναλλαγή είναι 0, ο Διευθυντής είναι αδιάφορος.

16

MBA
Part Time

32

Άσκηση 6.3

Τμήμα Χ

3.

RI

=

Net Income

-

RRR

x

Investment

Έσοδα - Έξοδα
(αγορά)

+

Έσοδα - Έξοδα
(τμήμα Ψ)

0

=

12.000X(10 - 4)
-24000

+

8.000X(TM - 4)

-

10%

x

240.000

Μεταβλητό κόστος	4 €/μον.
Προγραμμ. παραγγελίες	12.000 μον.
Σταθερό κόστος (12000 μον.)	2 €/μον.

TM

=

1

Χρησιμοποιούμενο κεφάλαιο

€ 240.000

Τμήμα Χ

Άρα η χαμηλότερη τιμή μεταφοράς είναι το € 4, αλλιώς θα πουλάει χαμηλότερα από το μεταβλητό κόστος

17

MBA
Part Time

32

Άσκηση 6.3

Τμήμα Ψ

3.

RI

=

Net Income

-

RRR

x

Investment

Το Ψ έχει τη δυνατότητα να αγοράσει όλη την ποσότητα του προϊόντος που αντιστοιχεί στη πλεονάζουσα δυναμικότητα του Χ, να το επεξεργαστεί περαιτέρω με κόστος €6/μον. και να το πουλήσει στην αγορά έναντι 12 €/μον. Το αποτέλεσμα του Ψ στην περίπτωση που δεν υπάρξει ενδοεπιχειρησιακή συναλλαγή ανέρχεται σε € 50.000 ενώ το χρησιμοποιούμενο κεφάλαιό του, ανεξαρτήτως απόφασης, ανέρχεται σε € 500.000.

0

=

8.000 X [(12 - TM - 6)] + 50.000

-

10%

x

500.000

TM

=

6

Τμήμα Ψ

Άρα η υψηλότερη τιμή μεταφοράς είναι το € 6, αλλιώς το τμήμα Ψ δεν θα αξιολογηθεί θετικά

18

Άσκηση 6.4

Τα ακόλουθα στοιχεία αφορούν ένα αποκεντρωμένο διοικητικά Τμήμα της επιχείρησης “ΑΛΦΑ” για τη χρήση 20Χ5.

- ✓ Λειτουργικά κέρδη προ φόρων €10.000.
- ✓ Φορολογικός Συντελεστής 10%.
- ✓ Το σταθμικό μέσο κόστος του κεφαλαίου βάσει της χρηματιστηριακής αξίας είναι 10%.
- ✓ Το σύνολο του Ενεργητικού του Τμήματος είναι € 85.000
- ✓ Το σύνολο των βραχυπρόθεσμων Υποχρεώσεων του Τμήματος είναι € 5.000.

Ζητείται:

1. Να υπολογίσετε την αποδοτικότητα του Τμήματος για τη χρήση 20Χ5 με βάσει τη μέθοδο EVA.
2. Για τη χρήση 20Χ6 αναμένεται να μην μεταβληθούν τα παραπάνω δεδομένα όσον αφορά τις υφιστάμενες επενδύσεις του Τμήματος. Ποια πιστεύετε ότι θα ήταν η απόφαση του υπευθύνου του Τμήματος για μια νέα επένδυση αξίας € 10.000 η οποία θα είχε ως αποτέλεσμα αύξηση των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων κατά € 500 και αύξηση των λειτουργικών κερδών προ φόρων κατά € 1.000, εάν η αποδοτικότητα του τμήματος κρίνονταν με βάσει τη μέθοδο EVA.

19

Άσκηση 6.4

1.

Λειτουργικά κέρδη	10.000
Φόρος 10%	1.000
Λειτουργικά κέρδη μετά φόρων	9.000
Σύνολο Ενεργητικού	85.000
Σύνολο Βραχυπρόθεσμων Υποχρεώσεων	5.000
Σύνολο Επενδύσεων	80.000
Κόστος κεφαλαίου	10%

EVA

=

9.000

-

85.000

-

5.000

x

10%

EVA

=

1.000

20

MBA
ΟΠΑ
Part Time

32

Άσκηση 6.4

2.

ΜΟΝΟ Η ΝΕΑ ΕΠΕΝΔΥΣΗ	
Λειτουργικά κέρδη	1.000
Φόρος 10%	100
Λειτουργικά κέρδη μετά φόρων	900
Σύνολο Ενεργητικού	10.000
Σύνολο Βραχυπρόθεσμων Υποχρεώσεων	500
Σύνολο Επενδύσεων	9.500
Κόστος κεφαλαίου	10%

EVA = 900 - [(10.000 - 500) x 10%]

EVA = - 50

21

MBA
ΟΠΑ
Part Time

32

Άσκηση 6.4

2.

ΣΥΝΟΛΙΚΑ	
Λειτουργικά κέρδη	11.000
Φόρος 10%	1.100
Λειτουργικά κέρδη μετά φόρων	9.900
Σύνολο Ενεργητικού	95.000
Σύνολο Βραχυπρόθεσμων Υποχρεώσεων	5.500
Σύνολο Επενδύσεων	89.500
Κόστος κεφαλαίου	10%

EVA = 9.900 - [(95.000 - 5.500) x 10%]

EVA = 950

22